

Izšla vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upravnništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta 5. List se do pošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnino, inšerate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije se poštnine proste.

Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurb. št. 118.

36. številka.

MARIBOR, dne 20. avgusta 1925.

59. letnik.

Neporavnani dolgovi.

(Iz skupščinskega govora poslanca Vlad. Pušenjaka.)

Finančni minister mora skrbeti za to, da se po zakonu osnovani izdatki izplačajo. Strogo se mora gledati na zakonitost. Pri nas pa imamo celo vrsto neizplačanih dolgov, oziroma po zakonu odobrenih državnih izdatkov. Od teh izdatkov naj navedem sledeče:

Iz statistike, ki jo je izdalo finančno ministrstvo, razvidimo, da znašajo neizplačani dolgovi ministrstva saobračaja 292 milijonov dinarjev. Ravno kar smo pa slišali, da to ni točno, marveč da znašajo 400 milijonov dinarjev. Drugo tako postavko tvorijo dolgovi vojnega ministrstva in sicer v znesku 252 milijonov dinarjev. Tudi ta postavka je prenzika.

Razven tega je treba vpoštovati, kar so že razni predgovorniki naglašali,

neizplačano razliko uradništva.

Uradništvo je po svoji centrali, po centrali državnih uslužbencev, poslalo spomenico vsem državnim poslancom in sicer dne 10. junija t. l., v kateri razlaga zgodovino te zahteve uradništva. Uradništvo zahteva, da se mu izplača razlika na plačah od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. V tem vprašanju se je že večkrat razpravljalo tako v finančnem odboru, kakor tudi v plenumu narodne skupščine. G. finančni minister je povdarjal, da je to vprašanje sporno in da ga mora rešiti finančni odbor. Zadnjič je še celo rekel, da mora ministrski svet ugotoviti, ali so uradniki upravičeni zahtevati izplačilo te razlike in koliko znaša ta razlika. Vsi ti izgovori g. finančnega ministra so pa brez podlage. Cisto gotovo je, da ima uradništvo pravico zahtevati izplačilo te razlike in skrajni čas je, da se sedaj po dveh letih, odkar je stopil uradniški zakon v veljavo ta razlika izplača.

Ravno tako dolguje država invalidom okrog 200 milijonov dinarjev.

Slišali smo, da leži v ministrstvu za socialno politiko cel kup nerešenih aktov, baje nad 200.000 komadov, v katerih prosijo invalidi, da se jim izplačajo ukinitve podpore. Toda invalidi zamanj čakajo, da bi prišli do izplačila teh podpor.

Prav tako vidimo,

da se ne izplačajo po zakonu določeni prispevki za zgradbo in vzdrževanje cest v Sloveniji.

Gradbena direkcija v Ljubljani je lansko leto, ko se je sestavil proračun, poročala, da znašajo stroški za cestno omrežje v Sloveniji, ki obsega 4190 km — 18½ milijonov dinarjev, in da je naša država dolžna na podlagi zakona

za vzdrževanje cest v Sloveniji prispevati znesek 12 mil. 200 tisoč dinarjev.

Ministrstvo gradjevin, oziroma najbrž ministrstvo financ, je ta predlog gradbene direkcije v Ljubljani reduciralo in določilo za vzdrževanje cest v Sloveniji malenkostno svoto 1½ milijona dinarjev. (Ivan Vesenjaj: Samo ptujski okraj ima terjati 300.000 dinarjev!) Določila se je torej komaj ena desetina tega, kar potrebujemo za vzdrževanje cest.

Okrajni odbori in cestni odbori niso dobili tega,

kar potrebujejo, da morejo ceste v redu vzdrževati, poleg tega imajo pa še terjatve iz prejšnjih let. Za leto 1922 in 1923 imajo terjati nič manj kot 3.800.000 dinarjev.

Po zakonu mora država nagraditi veroučitelje, ki vrše pouk vernauka po naših šolah. Vidimo pa, da 365 duhovnikov ni dobilo nagrade za poučevanje veronauka za januar, februar in marec leta 1925, 560 duhovnikov ni dobilo te nagrade za september, oktober, november in december leta 1924, 660 duhovnikov pa ne za januar, februar in marec leta 1925.

Vsi veroučitelji imajo terjati potnine

za čas od 1. julija 1923 pa do današnjega dne, torej za 2 leti. Veroučitelji poučujejo verouk mnogokrat na oddaljenih krajih, imajo stroške, ne dobe pa niti one majhne nagrade, ki jim po zakonu gre. Že sam socialni čut zahteva, da se ta krivica popravi in da se vendar že enkrat izplača ta dolg našim veroučiteljem.

Prav tako dolguje naša država upokojujencem, železničarjem in cestarjem znatne svote.

Treba je grajati, da moramo poslanci potom raznih upitov in intervencij posredovati, da pridejo železničarji, ki so po 30 in še več let vestno vršili svojo službo, do svojih pokojnin, ki jim po zakonu gredo.

Pri tej priliki moram povdariti, da posveča naša vlada premalo skrbi našim upokojujencem. Zahtevamo, da se kronske pokojnine že vendar enkrat prevedejo v dinarske pokojnine. Zahtevamo tudi, da se rudarjem-upokojujencem in provizijonistom povečajo pokojnine in provizije. Vseh teh zahtev naša vlada noče upoštevati.

Danes smo slišali, da dolguje naša država poleg navedenih dolgov tudi znatne svote vicinalnim železnicam, da dolguje znatne svote za odplačilo vojne odškodnine v Srbiji. Ako seštejemo vse te svote, ki jih je g. finančni minister označil kot leteče dolgove, vidimo, da so svote znatno večje, kot jih je navedel g. finančni minister.

Ta svota znaša okrog 1½ milijarde dinarjev, lahko pa trdim, da znaša okrog 2 milijardi dinarjev.

G. finančni minister se vedno baha, da si ne izposojuje več denarja pri Narodni banki. Mesto tega pa ne iz-

polnjuje svojih obveznosti, dela dolgove, kar je še slabše, ker izpodkopa s tem kredit in ugled naše države v inozemstvu.

Kako je mogoče, da obstojajo pri nas te razmere?

Te razmere so mogoče radi čudnega budgetiranja. Budget ni sestavljen na podlagi stvarnih in zakonitih potreb, ne gleda se na realnost, temveč se gleda samo na to, da se na vsak način doseže ravnotežje. Da se doseže to ravnotežje, se v finančnem odboru črtajo razne postavke, oziroma se znižujejo posamezni krediti, nihče pa ne misli na to, da krediti, ki ostanejo ne bodo zadostovali.

Zanimivo poglavje tvorijo vladne obljube,

za katere je prevzela vlada obveznost, a jih ne izpolnjuje. Navesti hočem samo nekatere:

Pri markiranju kron

se je odvzelo 20% od kronskih novčanic. Za teh odvzetih 20% so se dali boni. Do proračunskega leta 1922-23 se je v budgetu in v finančnem zakonu vedno obljubovalo, da se bodo ti boni realizirali. Vlada je o priliki markiranja kron dala uradno obljubo, da bo te bone realizirala. Nenekrat je pa sedanj g. finančni minister, ko je nastopil svoje mesto, črtal to postavko iz proračuna in noče prav ničesar več vedeti o izplačilu teh 20% bonov.

Leta 1919 so koroške tolpe udarile v Meziško dolino in v okrajno glavarstvo Slovenjgradec.

Pri tej priliki so pretrpeli obmejni prebivalci občutno škodo. Občutno škodo so pa trpeli tudi pozneje, ko je podvzela naša vojska svoje operacije proti Koroški. Okrajno glavarstvo v Slovenjgradcu je pustilo uradno preceniti to škodo, ki znaša 2½ milijona dinarjev. Vojno ministrstvo je to škodo priznalo ter je opetovano predlagalo finančnemu ministrstvu, da jo izplača. Toda finančno ministrstvo še do danes ni našlo časa, da bi to uradno ugotovljeno škodo izplačalo obmejnimu prebivalstvu.

Lansko leto je Davidovičeva vlada obljubila podporo onim krajem, ki so bili oškodovani po toči,

in je zato preskrbela tudi potrebna denarna sredstva. Kakor hitro pa je Davidovičeva vlada padla in je nastopil svoje mesto sedanj g. finančni minister, je ta opustil to izplačilo in prebivalstvo težko oškodovanih krajev ni prišlo do obljubljenih podpor, na katero je računalo. (Poslanec Vesenjaj: Zato je pa sedanj g. finančni minister zvišal davke!) V drugih državah se povsod držijo dane obljube. Povsod skrbno pazijo na to, da ljudstvo ne izgubi zaupanja do vlade, da ne izgubi zaupanja do predstavnikov države.

Čuli smo da računa g. finančni minister na neko notranjo posojilo. Toda z ozirom na to, da vlada ne izpolnjuje

naj mi da moč in pogum, da bom mogel vzdržati bedo in nesrečo, katero so nam napovedovale vse te napake in krivičnosti.

Sedaj smo se nahajali med tremi armadami, ki so se skušale združiti, da nas uničijo z enim samim udarcem. To je bila severna armada pod poveljstvom Bernadotta, sleska armada pod Blücherjem in češka armada pod Schwarzenbergom. Zdaj smo mislili, da pojdemo preko Labe in se vržemo na Pruse in Švede, zdaj zopet, da z gora planemo na Avstrijce, kakor smo bili že najmanj petdesetkrat storili v Italiji in drugod. Oni pa so nazadnje uganili te nakane. Kadarkoli smo se jim skušali približati, so se umaknili. Najmanj so zaupali cesarju, ki vendar ni mogel biti obenem na Češkem in v Sleziji. To je povzročalo grozne pohode naprej in nazaj.

Vojaki si sedaj niso želeli drugega kot bitko, kajti zaradi neprestanega marširanja, zaradi prenočevanja na mokrih tleh, polovične hrane in mrčesa, ki jih je mučil, se jim je pristudilo življenje. Vsek si je mislil: »Naj se konča, kakor hoče... To je prehudo... Tako ne gre več dalje!«

Se jaz sem se čez nekaj dni naveličal takega življenja. Čutil sem, kako so mi vsled neprestane hoje, kot bi rekel, noge lezle v život in kako sem vidno hiral.

Vsako noč smo morali stati na straži zaradi nekega lopova po imenu Thielmann, ki je kmetsko ljudstvo šuntal proti nam. Kakor senca je hodil za nami in nas zasledoval na našem pohodu od vasi do vasi, po gričih, po cestah in globokih dolinah: njegovo armado so tvorili vsi tisti, ki so nas sovražili in vojaštva je imel zmerom dosti.

Tisti čas so se odločili zoper nas tudi Bavarci, Badenci in Württenberžani, tako da smo imeli za sovražnike vso Evropo.

Končno smo imeli vsaj to tolažbo, da smo videli, kako je vsa vojska vrela skupaj, kakor bi se pripravljala za veliko bitko. Kozakov Platova in pripadnikov Thielmanna nismo več srečevali v obližju vasi, zato pa smo spotoma večkrat naleteli na huzarje, lovce, španske dragonce, topništvo in pontonski tren. Dež je lil, kar se je dalo. Kogar so zapustile moči, ta je sedel pod kakim drevesom na mokra tla in čakal nesrečne usode.

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski spisal Erckmann-Chatrian; preložil Al. B.

21
Tisti dan, ko je bila bitka pri Draždanih, je tako lilo, da je cesarju na rame visel klobuk. Sicer se pa človek temu smeje, kadar zmaguje: mraza ne čuti posebno in časa ima tudi toliko, da se preobleče. Najhujše pa je takrat, kadar zmaga sovražnik, kadar je treba bežati po omehčanih, blatnih cestah, s huzarji, dragonci in drugo tako sodrgo za petami, ko človek po noči, ko v daljavi ugleda luč, ne ve, ali bi šel proti njej ali pa poginil zunaj v vesoljnem potopu.

Cebedej mi je opisal vse na drobno. Pripovedoval mi je, da je general Vandamme, ki naj bi bil Avstrijcem zabil umik, zaradi prevelike gorečnosti zašel pri Kulmu v neko gorsko sotesko, da so tam tisti, ki smo jih bili premagali prejšnji dan, od vseh strani navalili nanj in ujeli njega in več drugih generalov, njegovo vojsko pa uničili. Dva dni poprej (26. avgusta) se je nekaj podobnega zgodilo naši diviziji, kakor tudi petemu, šestemu in enajstemu armadnemu zboru na löwenberških višinah. Mi bi bili morali uničiti Pruse na tej strani, vsled napačnega zaporeda maršala Macdonalda pa nas je sovražnik iznenadil v gorski soteski. Naši topovi so obtičali v blatu, naše konjenišvo je bilo v neredu, peštvo pa zaradi dežja ni moglo streljati. Zato so se branili z bodalom. Tretji bataljon so burno napadajoči Prusi potisnili celo do Katzbacha. Tam je Cebedeja neki grenadir dvakrat s puškinim kopitom udaril po glavi. Med tem, ko je ranjenega stotnika Arnolda držal v rokah, ga je reka vzela s sabo. Oba bi bila utonila, ko bi se stotniku ne bilo posrečilo, da se je oprjel veje na drugem bregu in se vzpel iz vode. Cebedej mi je pripovedoval, da je tisto noč, čeprav mu je kri lila iz nosa in ušes, še hodil do vasi Goldberg, napol mrtev od gladi, utrujenosti in izgubljene krvi in da se ga je

usmilil neki mizar. Vrli mož mu je dal kruha, čebule in vode. Dalje mi je pripovedoval, da je drugi dan cela divizija in za njo drugi oddelki v gručah, vsaka kakor se ji je zdelo, korakala čez ravnino brez poveljnika, ker so bili generali, maršali in vsi jezdeci častniki pobegnili kakor daleč so mogli, boječ se, da bi ne bili ujeti. Zatrjeval mi je, da bi jih bilo petdeset huzarjev vse po vrsti lahko poptalo, da pa k sreči Blücher ni mogel prekoračiti izstopišve reke in da so se potem slednjič zopet zbrali v Waldau. Tam so namreč po vseh cestnih vogalih tamborji bobnali marš svojega polka; vsled tega se je v splošni zmedbi vsak lahko odločil, ako je šel za bobnovim glasom.

Največja sreča, je menil Cebedej, pa je bila v nerednem begu ta, da so se malo dalje v Bunzlau zbrali tudi višji častniki, ki so bili vsi iznenadeni, da še lahko povečujejo bataljonom.

Vse to mi je pripovedoval moj tovariš, pri tem pa ni omenil, da bi se tudi na svoje zaveznike ne smeli zanašati, ker bi nas vsak hip lahko prijeli od strani. Pravil je tudi, da sta bila premagana tudi maršala Oudinot in Ney, prvi pri Gross-Beerenu, drugi pri Dennewitzu. Žalostno je bilo to, kajti na umikanju so umirali novinci od onemoglosti, boleznin in stradanja. Vse te silne napore so mogli prenašati samo stari vojaki iz Španije in tisti, ki so že prej služili na Nemškem in so bili utrjeni proti slabemu vremenu.

»Sploh pa imamo«, je rekel Cebedej, »vse proti nam: deželo, neprestani dež in lastne generale, katerim že vse preseda. Nekateri so vojvode in knezi, ki se dolgočasijo pri tem, da morajo čez ušesa tičati v blatu, namesto da bi posedali v zločinah naslanjačih, drugi, med njimi Vandamme, pa bi radi, da bi jih kako veliko podjetje hitro napravilo za maršale. Mi siromaki, katerih tukaj ne čaka nič drugega kot ohromelost za vso bodočnost, mi, ki smo sinovi kmetov in delavcev, ki so prelivali svojo kri, da zatro plemišvo, mi moramo poginiti tukaj, da ustvarimo novo plemišvo!«

Sedaj sem izprevidel, da tisti, ki so najubožnejši in najnesrečnejši, niso vedno najneumniji, in da človek potem, ko je že dovolj pretrpel, nazadnje spozna žalostno resnico. Rekel pa nisem nič, ampak na tihem prosil Boga,

svojih obljub, ni pričakovati, da bi ljudstvo imelo mnogo zaupanja do sedanje vlade in da bi notranje posojilo imelo kak znoten uspeh.

Iz poglavja o narodnem gospodarstvu.

Spremembe carinske tarife.

Te dni je poročalo časopisje, da se je vršila v fin. ministruvu seja takozvanega ekonomsko-finančnega komiteta ministrov. Na tej seji je bilo sklenjeno, da bo izvoz govede in telet v živem in zaklanem stanju ter vseh raznih drugih klavniških proizvodov prost izvozne carine. Ta osvoboditev izvozne carine ni predvidena v novi carinski tarifi, ampak ravno nasprotno so na izvoz mesa in mesnih proizvodov udarjene visoke carinske postavke. Razlog za najnovejšo ukinitve izvozne carine je pač ta, ker se je pokazalo, da je izvoz naše živine in mesa neprestano padal. Poleg ukinitve ravnokar omenjene izvozne carine pa se bo s posebno naredbo zaščitila naša mast, žito, moka in sadje. Videli so, da se uvaža v našo državo večja množina masti, ki ni svinjska, ampak najslabše vrste in radi tega je začela pri nas v zadnjem času zelo padati produkcija svinj. Radi tega se je moralo pri nas gledati na to, da se dvigne naša svinjereja, ker pridelamo dovolj svinjske krme in se bo dvig svinjske produkcije dosegel, ako bo v prihodnje uvoz tuje masti znatno omejen. Ako bo res držalo, da bo lahko naša živina romala v tujino carine prosto, potem se bo stanje naše živinoreje znatno zboljšalo in bo živinorejec vsaj lahko vnovčil svoje živo blago.

Ugodnost naše trgovinske pogodbe z Avstrijo za naše vinogradnike.

Dolgovozna trgovinska pogajanja med našo državo ter Avstrijo so bila te dni zaključena. Pri novi trgovinski pogodbi med nami in Avstrijo je najvažnejša ona postavka, v kateri dovoljuje Avstrija uvoz 40 tisoč hektolitrov črnega in 40 tisoč hektolitrov našega belega vina po znižani carini.

POROČILA Z RAZNIH TRGOV.

Žitni trg.

V zadnji številki lista smo obširno poročali o položaju na našem žitnem trgu. Tekom zadnjega tedna se razmere niso nič spremenile. Izvoza v inozemstvo ni, domači veletrgovci in veliki mlini pa še čakajo z nakupom novega žita, da se cene in razmere ustalijo. Poleg tega je pšenica radi mokrote še vedno nesposobna za prevoz in mletje. Žitna trgovina bo oživela šele v začetku septembra.

Pšenico se je prodajalo v Bački po 2.80 do 2.90 za 1 kg, v Slavoniji (Sremu), pa franco tovorna postaja po 2.70 do 2.75 D za 1 kg.

Koruzo se prodaja v inozemstvo v manjših količinah. Največ se je izvažalo po Donavi do Braile. Nove koruze bo letos izredno veliko in to menda vpliva tudi na prodajo stare koruze. Cene so v Bački 187.50 D za 100 kg, za belo koruzo 190 D franco postaja.

Oves ne beleži nikakega prometa. V Zagrebu se ga prodaja kilogram po 2.05 D.

Rž se malo kupuje, v ceni pa je čvrsta. Prodaja se po 2.30 do 2.35 D.

Enajstega oktobra smo taborili pri vasi Lušig, 12. pri Gräfenhainichenu, 13. smo šli čez Muldo in smo videli, kako je korakala čez most stara garda in La Tour-Maubourg. Govorilo se je tudi, da bo cesar prišel mimo, a mi smo z divizijo Dombrovskega in Souhamovo četo korakali dalje.

Kadar je dež prenehal in je skozi oblake prodrl žarek jesenskega solnca, se je videlo, kako se je gibala vsa armada od vseh strani je vrelo proti Lipskemu konjeništvu in peštvu. Na drugem bregu Mulde so se že bleščala bodala Prusov, Avstrijcev in Rusov pa še ni bilo videti. Bržkone so prodirali od druge strani.

Dne 14. je dobil naš bataljon zopet povelje za poizvedovanje in sicer proti mestu Aakenu. Mesto je imel sovražnik zasedeno. Sprejel nas je s topovskim streljanjem. Vso noč smo prebili na planem in nismo mogli zapaliti niti enega ognja, ker je neprestano deževalo. Drugo jutro smo zopet v naglih pohodih šli nazaj k diviziji. Ne vem, kakaj je vsak govoril:

»K bitki se pripravljaj!«

Seržant Pinto je trdil, da po cesarju diši. Jaz tega nisem čutil, videl pa sem, da marširamo proti Lipskemu in sem si mislil: »Naj le pride do bitke, samo da ne boš zopet ranjen kot pri Lützenu in da boš zopet videl Katarino.«

Drugo noč je migljalo na nebu brez števila zvezd, ker je bilo zopet nastalo lepo vreme. Mi pa smo neprestano marširali dalje. Drugo jutro je blizu male vasi, koje ime sem pozabil, prišlo povelje »Stoj!«, da si oddahnemo. V zraku smo naenkrat slišali votlo bobnenje. Polkovnik, ki je bil še na konju, je prisuškoval, seržant Pinto pa je vzkliknil:

»Bitka se je pričela!«

Skoro isti hip je polkovnik zamahnil s sabljo in ukazal: »Naprej!«

Pričeli smo teči. Telečaki, torbice za patrone, puške, blato, vse je plesalo in skakalo okrog nas, a nihče se ni zmenil za to. Pol ure pozneje smo ugledali pred bataljonom neskončno vrsto kolon: vozove, topove, konjeništvu in peštvu. Za nami so po dübenski cesti prihajali drugi, vse v diru! Kar preko polja so drevili celi polki.

Moka pada v ceni. Nularica se nudi po 4.70 do 4.80 D.

Za ječmen ni dobiti kupcev, pridelek je dober, zato padajo cene. — Tudi krompir je nekoliko popustil v ceni. Krompirja ne moremo sedaj izvažati, ker ima Italija nižje cene kakor mi; pa tudi v druge države ni mogoče izvažati, ker so znatne uvozne carine. — Stari fižol kupuje po nizkih cenah špekulacija. Izgledi za letino fižola v Sloveniji dobri. Kvalitativno je fižol dober na Gorenjskem in tudi količina pridelka je velika. Na Gorenjskem so ga že začeli sušiti. Iz Dolenjske pa poročajo, da je znatno škodoval fižolu črv. — Laneno seme. Cene so nekoliko narastle. Plačuje se po 5.35 D. Vzrok za dvig cene leži v tem, ker je oljarnam zmanjkalo momentano ameriško seme. To bo trajalo samo še kak teden dni, dokler ne pride zopet ameriško seme.

Položaj našega poljedelstva se bi znatno zboljšal s spremembo nove carinske tarife. Dosedaj ni obstojala pri nas na uvoz žita, živil in mlevskih izdelkov nobena carina, nasprotno pa je pobirala država pri izvozu omenjenih produktov carino. Sedaj je ministrski svet sklenil spremeniti način pobiranja carine tako, da zviša uvozno carino na poljske pridelke, predvsem na moko in žito za 50 odstot, in uvozno carino pa zniža za 50 odstot. Tako se je z novo carino zaščitilo kmetijski stan, ker nam je pričelo že v naši državi inozemstvo

močno konkurirati s svojimi pridelki, naši kmetje pa niso mogli svojega blaga prodati.

O poteku žetve po ostalih državah prihajajo sedaj natančnejša poročila. V severoameriških Združenih državah je žetev slaba; tudi v Kanadi ni preveč odlična, kakor so vedeli Amerikanci poročati pred mesecem dni. Evropa pričakuje odličen pridelek rži tako zlasti v Nemčiji, Rusiji in Poljski. Poljska je dovolila radi dobre žetve prost izvoz žita. Za izvoz bo ostalo v Poljski 500.000 ton pšenice, 1300.000 ton rži. V Rusiji računajo prebitek za izvoz količino 3 milijonov ton, kar je zelo zanesljiva cenitev. Poročila iz vzhodne in jugovzhodne Evrope se glase ugodno. Položaj je ugoden tudi v Avstriji in Češkoslovaški. V Rumuniji znaša letošnji pridelek pšenice 2.890.000 ton, za izvoz bo ostalo 600.000 ton pšenice. Ječmena je letos Rumunija pridelala 1 milijon ton, izvozila ga bo lahko 397.000 ton. Pridelak ovsa je 881.000 ton, izvozilo se ga bo lahko 392.000 ton.

V Ameriki se ceni pridelek ozimne pšenice na 415 milijonov bušljev — bušel ima 27.216 kg — (lani 590 milijonov), jare pšenice na 263 milijonov (lani 283 milijonov), koruze 2.950 milijonov (lani 2.437 milijonov), ovsa 1.387 milijonov (lani 1.542 milijonov). — Iz Otave (Kanada) poročajo, d oznaša uradna cenitev pridelka pšenice v Kanadi 375 milijonov bušljev (lani 263 milijonov), ovsa 446 milijonov (lani 412 milijonov).

Mama — mama,

glej to je pravo „GAZELA“ milo, ki se tako krasno peni, da snažno in belo perilo ter prihrani trud in delo.

Prav na koncu ceste je bilo videti oba stolpa cerkva sv. Nikolaja in sv. Tomaža v Lipskem, ki sta molela v zrak, na desni in levi pa so se na obeh straneh mesta dvigali velikanski oblaki dima, iz katerega so švigali bliski. Bobnenje je bilo čedalje hujše. Bili smo še dobro uro oddaljeni od mesta, ko je moral človek že kričati, da so ga drugi razumeli. Bledi od groze smo pogledovali drug drugega, kot bi hoteli reči:

»To je bitka!«

Seržant Pinto je kričal:

»To je dosti hujše kot pri Eylanu!«

To pot pa se ni smejal in Cebedej, jaz in drugi tudi ne. Kljub temu smo tekli naprej in častniki so ponavljali neprestano:

»Naprej! . . . Naprej!«

Iz tega se vidi, kako človeka mine pamet. Pač se je dvigala v nas ljubezen do domovine, mnogo bolj pa še poželenje, da bi se bili.

Okrog enajste ure smo ugledali bojišče, piclo uro od mesta. Videli smo tudi mestne stolpe in polno ljudi na starih nasipih, po katerih sem tolikokrat hodil in mislil na Katarino. Prav nam nasproti v daljavi dvanajstih do petnajstih sto metrov sta stala dva polka rdečih ulanov, malo bolj na levo, na travnikih ob Parthi, pa dva ali trije polki jezdečih lovcev. Med temi polki so se vlekle stražne čete, ki so prihajale od Dübena. Ob majhni višini malo bolj zadaj so bile stopnjema postavljene divizije Ricarda, Dombrovskega, Souhama in nekaj drugih. Mestu so obračali hrbet. Upreženi topovi in vozovi s streljivom, topničarji in trenski vojaki na konjih so bili pripravljani za odhod. Cisto zadaj na griču pri pristavi s plošnato streho in obširnimi skednji, kakor se nahajajo v tem kraju, so blestele uniforme generalnega štaba.

To je bila nadomestna armada pod poveljstvom maršala Neyja. Nje levo krilo se je dotikalo Marmontovega zbora, ki je stal ob cesarski cesti proti Halli, desno pa glavne armade, ki ji je poveljeval sam cesar. Naše čete so torej delale okrog Lipskega nekaj velik krog. Sovražniki, ki so obenem prodirali od vseh strani, pa so skušali, da bi si podali roko, hoteč napraviti okrog nas še večji krog in nas zajeti v mestu kakor v mišji pasti.

Med tem so se obenem bile tri grozne bitke: ena proti Rusom in Avstrijcem pri Wachau, druga proti Prusom na halski veliki cesti pri Möckernu, tretja pa na lützenski cesti v obrambo lindenauskega mostu, ki ga je napadel general Ginlay.

Vse to sem zvedel šele pozneje. Sicer pa naj vsak pripoveduje to, kar je sam doživel — na ta način svet rve resnico.

XVIII.

Bataljon je pričel marširati navzdol po griču, ki je baš nasproti mesta, da bi se združil z divizijo. Naenkrat smo opazili, kako je častnik od generalnega štaba dirjal spodaj čez veliki travnik naravnost proti nam. V dveh minutah je bil pri nas. Polkovnik Lorain mu je dirjal nasproti. Izpregovorila sta nekaj besed, potem pa je častnik odhitel nazaj. Na ta način je tudi sto drugih častnikov povelja prišlo na plano.

»Vrste obrat na desno!« je ukazal polkovnik, mi pa smo krenili proti gozdu za našim hrbtom, ki se razteza kake pol ure daleč ob cesti proti Dübenu. Bil je bukov gozd, vmes pa so bile tudi breze in hrasti. Ko smo prišli na kraj gozda, so nam ukazali nasuti novega smodnika, potem pa se je bataljon razkropil po gozdu za streljavkanje. Postavljeni smo bili stopnjema po petindvajset korakov vsaksebi. Med prodiranjem smo široko odpirali oči, kar si vsak lahko misli. Pinto je klical vsak hip:

»Krijte se!«

Sicer pa mi ni bilo treba svariti nas. Vsak je napegnjal ušesa in gledal, da je prišel za kako debelo drevo, da se je zložno lahko ogledal, predno je šel dalje . . . Kaj vse mirnega človeka čaka v življenju!

Tako smo prodirali kakih deset minut. Ker ni bilo ničesar videti, smo se že čutili varne. Kar se oglasi strel — potem zopet eden, nato dva, trije, šest na vseh straneh naše črte. Isti hip sem videl, kako je padel moj tovariš na levi in se skušal nasloniti na drevo. To me je izpodobilo.

(Dalje prihodnjic.)